

Wymagania formalno-prawne w zakresie remontów i przebudowy kopalnianych elektroenergetycznych napowietrznych stacji WN. Formal and legal requirements in the area of repairing and rebuilding of HV overhead substations in mining electricity grids.

Streszczenie: Starzenie się aparatury napowietrznych stacji elektroenergetycznych WN zasilających podziemne zakłady górnicze wymusza ich remonty i przebudowy. Budowa, przebudowa i remont tych stacji muszą być wykonane według wymagań Prawa Geologicznego i Górniczego, ale także Prawa Budowlanego i kilku innych ustaw. Powoduje to, że procedury administracyjne związane z robotami są dość skomplikowane. Intencją niniejszego artykułu jest zebranie i przybliżenie tych procedur oraz wskazanie niejednoznaczności w obowiązujących przepisach. W podsumowaniu (Tab. 1 Administracyjne kamienie milowe w procesie inwestycyjnym) przedstawiono kolejno uporządkowane główne czynności administracyjne i przygotowawcze, konieczne dla rozpoczęcia, wykonania i zakończenia robót.

Summary: Obsolescence of devices on HV overhead substations, which supplies mining, force its rebuilding and repairing. Building, rebuilding and other repairs of the substations must fulfill the requirements of the mining law, building regulations as well as other regulations. In the result administrative procedures become rather complicated. The purpose of this paper is to collect and present this procedures as well as display ambiguous points. Finally, it presents the ordered list of the main administrative actions which are necessary to start performance and finish works. (Tab. 1 Administrative landmarks of investment process).

Słowa kluczowe: stacja elektroenergetyczna, remont, przebudowa, pozwolenie, zgłoszenie.

Wstęp.

Z uwagi na starzejącą się infrastrukturę elektroenergetyczną istniejących podziemnych zakładów górniczych, kopalnie od lat są w trakcie procesu jej modernizacji – a w tym także modernizacji napowietrznych stacji elektroenergetycznych wysokiego napięcia (WN). Od strony zarówno wymagań formalno-prawnych jak i technicznych, zadania te należą do dość skomplikowanych choćby z tego powodu, że oprócz wszystkich pozostałych aktów prawnych dotyczących przedmiotu robót, znajdują się na przecięciu wymagań wynikających z ustawy Prawo geologiczne i górnicze (PGG) jak i Prawo budowlane (PB). Osoby – projektanci i osoby kierujące analogicznymi robotami poza terenem zakładów górniczych często czują się dość niepewnie na gruncie PGG. Z kolei osoby wykonujące głównie roboty na terenach objętych Prawem Górniczym na ogół nie mają zbyt wielkiego doświadczenia w zakresie Prawa Budowlanego oraz pozostałych aktów prawnych regulujących uzyskanie pozwoleń i decyzji związanych z prowadzeniem robót budowlanych.

Uwzględniając powyższe, zebranie w jednym miejscu zagadnień związanych z procesem budowlanym na terenie zakładu górniczego – na przykładzie napowietrznych stacji elektroenergetycznych WN – wydaje się być przydatnym dla osób zawodowo związanych z tymi zagadnieniami.

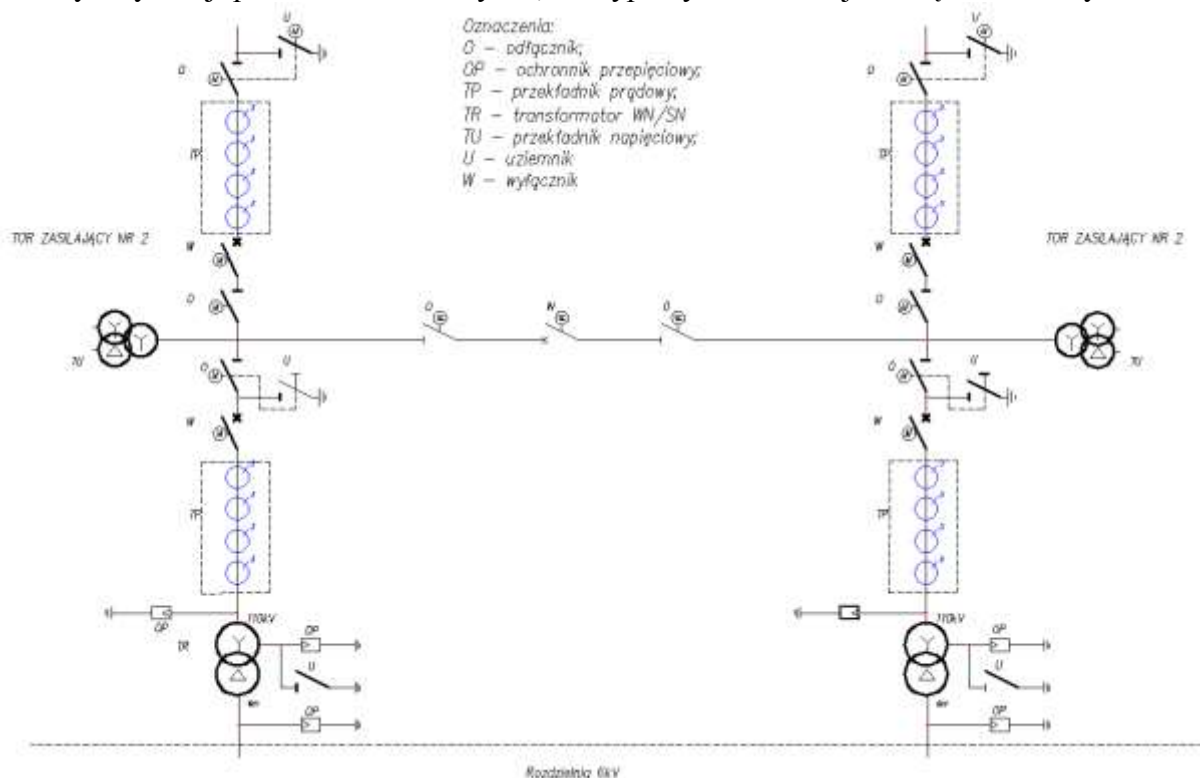
W niniejszych rozważaniach nie analizowano wymagań wynikających z przepisów mających często związek z procesem budowy, lecz bardzo rzadko lub wcale nie mających zastosowania do robót na kopalnianych stacjach zasilających, jak np. Prawo o ochronie zabytków lub Prawo wodne. Nie analizowano tu również wymagań wynikających z ustawy [9] w zakresie

uzyskiwania warunków przyłączenia do sieci elektroenergetycznej oraz obligatoryjnych uzgodnień.

1. Napowietrzna stacja elektroenergetyczna WN – opis obiektu.

Rozpatrywana napowietrzna stacja WN, w sensie fizycznym stanowi zbiór napowietrznych urządzeń elektroenergetycznych, zabudowanych na odpowiednich fundamentach i stalowych lub betonowych konstrukcjach wsporczych, w terenie otwartym o powierzchni (najczęściej) od tysiąca do kilku – kilkunastu tysięcy m². Urządzenia te służą do przesyłu i rozdziału energii oraz transformacji napięcia z wysokiego na średnie (najczęściej 6 kV), rozproszony do zasilania kopalnianych urządzeń technologicznych. Urządzenia są zabudowane w rozmieszczeniu wynikającym ze schematu elektrycznego stacji. Na terenie stacji – poza urządzeniami napowietrznymi – często znajdują się budynki zawierające nastawnie stacji oraz jej rozdzielnie średniego i niskiego napięcia wraz z urządzeniami potrzeb własnych (transformatory, kompresory, baterie akumulatorów itp.), a także wiaty lub budynki o charakterze gospodarczym, słupy oświetleniowe, maszty uziemiające itp. Konstrukcje urządzeń elektroenergetycznych połączone są z uziomem stacji, wykonanym najczęściej jako metalowa kratownica zakopana w ziemi, na obszarze zajmowanym przez urządzenia. Ponadto na terenie stacji znajdują się: system kanalizacji kablowej służący do rozprowadzenia kabli pomiędzy samymi urządzeniami oraz urządzeniami a nastawnią oraz drogi wewnętrzne. Stacja jest odpowiednio ogrodzona, oznaczona i służy wyłącznie do celów elektroenergetycznych.

Znakomita większość kopalnianych stacji WN to stacje o napięciu znamionowym 110 kV. Bardzo nieliczne zasilane są bezpośrednio z sieci przesyłowej 220 kV. Przykładowy schemat elektryczny stacji przedstawiono na rys. 1, zaś typowy widok stacji i urządzeń – na rys. 2.

Rys. 1 (Fig. 1)
Przykładowy schemat stacji WN/SN
(Hypothetical diagram of HV/MV substation)

Rys. 2 (Fig. 2)
Widok typowej napowietrznej stacji WN
(View of typical HV substation)

W rozumieniu ustawy PGG, kopalniane stacje WN zaliczają się do podstawowych obiektów zakładu górniczego ([2]; §30 ust. 2 pkt 5).

Z kolei w rozumieniu ustawy PB, w obrębie stacji są zabudowane tzw. budowle ([4] Art. 3 ust. 3), którymi są fundamenty pod urządzenia stacji (przekładniki, łączniki WN, szafki kablowe itd.), tu także mogą być usytuowane budynki. Według treści wspomnianego Art. 3 ust. 3 można domniemać że również stacja jako całość stanowi budowlę (skoro są nią np. lotnisko, wolno stojące instalacje przemysłowe, stacje uzdatniania wody itp.). To, czy zawarta tam lista, zaczynająca się słowami „...należy przez to rozumieć każdy obiekt budowlany ... , jak: ..., lotnisko, ...wolno stojące instalacje techniczne lub urządzenia techniczne.....” traktowana będzie jako lista zamknięta, czy też do obiektów tych można zaliczyć obiekty o jednorodnej strukturze funkcjonalnej (instalacja techniczna) i podobnej do wymienionych strukturze zabudowy (otwarty teren, zespół funkcjonalnie powiązanych, ufundamentowanych urządzeń itp.), zależeć będzie od punktu widzenia tego, kto ten zapis czyta.

Zarówno „budynki” jak i „budowle” stanowią „obiekt budowlany”.

2. Rodzaj i zakres planowanych robót.

Zakres prac modernizacyjnych, mających na celu poprawę stanu technicznego, bezpieczeństwa i funkcjonalności istniejących stacji elektroenergetycznych bywa w zależności od potrzeb dość różnorodny. W niniejszych rozważaniach pominięto jednak te prace, które ewidentnie nie są objęte zapisami PB, takie jak: wymiana aparatury zabezpieczającej, wymiana lub modernizacja wewnętrznych urządzeń potrzeb własnych lub pól rozdzielczych itp., remonty transformatorów bez ingerencji w elementy posadowienia i misy olejowe.

Przy tym zastrzeżeniu, interesujące nas roboty można podzielić na:

- a) wymianę urządzeń pierwotnych (przekładników, odłączników, wyłączników itp.), transformatorów głównych i pomocniczych oraz urządzeń wtórnych i pomocniczych (szafki kablowe, słupy oświetleniowe) na nowe, o nie gorszych parametrach, mocowane do istniejących fundamentów i konstrukcji wsporczych wraz z robotami

naprawczymi i dostosowaniem samych konstrukcji – jest to bardzo często praktykowane z uwagi na fakt, że współczesne zamienniki likwidowanych urządzeń WN są na ogół lżejsze od poprzedników;

- b) jak w punkcie a) lecz z wymianą fundamentów, co wynika głównie ze złego stanu istniejących fundamentów i konstrukcji wsporczych;
- c) prace obejmujące likwidację niektórych istniejących aparatów i zabudowę innych, o innej funkcjonalności – przykładem może być wymiana przekładników prądowych i napięciowych na przekładniki prądowo-napięciowe lub też wymiana odłączników szybkich na wyłączniki przy zmianie układu pracy stacji z H3 na H5;
- d) roboty związane z gruntowną przebudową stacji, w trakcie której wymieniana jest większość lub cała pierwotna aparatura pomiarowa i łączeniowa, ochrona przeciwprzepięciowa, przebudowywane są kanały kablowe i dobudowywane nowe aparaty, przebudowywane są misy olejowe transformatorów WN/SN, wymieniana jest nawierzchnia stacji, ogrodzenie, zaś budynki stacji są remontowane, przebudowywane, budowane lub likwidowane.

3. Prawna kwalifikacja robót i wynikające z niej obowiązki formalno-prawne.

Zakwalifikowanie robót do określonej przepisami grupy której odpowiadają jednoznaczne wymagania, jest decydujące dla ustalenia formalno-prawnych obowiązków inwestora w zakresie prowadzonych robót, a w szczególności:

- rodzaju koniecznych do pozyskania pozwoleń, zgód, uzgodnień, decyzji lub też wymaganych prawem zgłoszeń koniecznych do rozpoczęcia robót – a w konsekwencji spodziewanego czasu jaki jest potrzebny do ich uzyskania,
- rodzaju i zakresu dokumentacji projektowej, niezbędnej do prowadzenia robót;
- procedury oddania obiektu do ruchu po zakończeniu robót,
- organów administracji i nadzoru właściwych dla planowanych robót.

3.1. Kwalifikacja według PGG [1] i przepisów wykonawczych.

Klasyfikacja obiektów, maszyn i urządzeń podziemnego zakładu górniczego dokonana została w §30 rozporządzenia [2].

Wyodrębnia on spośród wszystkich obiektów, maszyn i urządzeń grupę tzw. obiektów, maszyn i urządzeń **podstawowych**. Zaliczają się do nich m. in. „*wewnętrzne instalacje i sieci elektroenergetyczne wysokiego i średniego napięcia, zasilające podstawowe obiekty i urządzenia na powierzchni*” (§30 ust. 2 punkt 5). Jako że stacje WN/SN są głównymi stacjami zasilającymi kopalnię, zasilają one także wszystkie obiekty podstawowe a w konsekwencji same są obiektami podstawowymi.

W ustępie 4 tego samego paragrafu wymienione zostają także **obiekty budowlane** zakładu górniczego, do których w punkcie 10 zaliczono także „*budynki stacji elektroenergetycznych oraz główne urządzenia i sieci rozdzielcze wysokiego i średniego napięcia*”.

Zatem **kopalniana stacja WN/SN jest obiektem podstawowym, zaś zlokalizowane w jej obrębie budynki i urządzenia są obiektami budowlanymi zakładu górniczego.**

Właściwym organem nadzoru górniczego w zakresie robót i utrzymania przedmiotowych stacji jest Dyrektor SUG (Specjalistycznego Urzędu Górniczego).

Kwestie związane z formalnymi wymaganiami dla budowy i dokonywania zmian (przebudowy, rozbudowy, remonty) w obiektach podstawowych uregulowane zostały w art. 114 PGG [1] i w §30 -33 rozporządzenia [2]. Istotne w kontekście przedmiotu rozważań zapisy rozporządzenia stanowią:

„§ 30. 1. *Oddanie do ruchu podstawowych obiektów, maszyn i urządzeń zakładu górniczego, obiektów zakładu górniczego stanowiących ściany prowadzone w warunkach specjalnych oraz obiektów zakładu górniczego stanowiących oddziały eksploatujące partie złóż rud miedzi*

w warunkach specjalnych wymaga uzyskania zezwolenia wydanego przez właściwy organ nadzoru górniczego.”

§ 31. 1. Zezwolenie, o którym mowa w § 30 ust. 1, wydaje się na wniosek kierownika ruchu zakładu górniczego na podstawie przedłożonej dokumentacji technicznej i protokołu odbioru technicznego dokonanego przez komisję powoływaną przez kierownika ruchu zakładu górniczego.

3. Zezwolenie, o którym mowa w § 30 ust. 1, wydaje się po uzyskaniu zezwoleń i decyzji wymaganych na podstawie odrębnych przepisów oraz potwierdzeniu, że dany obiekt, maszyna i urządzenie spełnia wymagania określone w przepisach dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy oraz bezpieczeństwa pożarowego.

„§ 32. 1. Wymagania określone w § 30 i 31 stosuje się również w przypadku wprowadzenia istotnych zmian konstrukcyjnych lub zmian warunków eksploatacji obiektów, maszyn i urządzeń, o których mowa w § 30 ust. 1.

2. Za istotną zmianę konstrukcyjną lub zmianę warunków eksploatacji uważa się odpowiednio zmianę parametrów konstrukcyjnych lub warunków prowadzenia ruchu, które zostały zawarte w dokumentacjach technicznych i w zezwoleniu, o którym mowa w § 30 ust. 1.”

„§ 33. Właściwy organ nadzoru górniczego może przed wydaniem zezwolenia, o którym mowa w § 30 ust. 1, wydać postanowienie o przeprowadzeniu próbnego ruchu obiektów, maszyn i urządzeń, określając jego zakres i sposób kontroli oraz uzależniając wydanie zezwolenia od uzyskanych wyników.”

Wszystkie projektowane zmiany w podstawowych obiektach, maszynach i urządzeniach, a także projektowane roboty budowlane na obiektach budowlanych zakładu górniczego powinny być zawarte w Planie Ruchu Zakładu Górniczego ([3], Załącznik nr 1 punkt 2, podpunkty 3, 5).

W przypadku robót ujętych w planie ruchu, dla których zakład posiada już dokumentacje techniczne, ich rozpoczęcie może nastąpić po zatwierdzeniu planu ruchu.

Roboty przewidziane do prowadzenia lub rozpoczęcia w okresie obowiązywania planu ruchu, dla których zakład górniczy nie posiada jeszcze dokumentacji technicznych, mogą być rozpoczęte po uprzednim pisemnym powiadomieniu właściwego organu nadzoru górniczego o opracowaniu i posiadaniu przez zakład górniczy wymaganej dokumentacji ([3], Załącznik nr 4).

Zatem tryb oddawania do ruchu obiektu podstawowego po zmianach – narzucający także cały szereg czynności poprzedzających – zależy od kwalifikacji, czy zmiany te są „istotne” czy też nie.

Problem w tym, jak w przypadku wielu pojęć zawartych w przepisach, definicja tego **co jest zmianą istotną** jest mocno nieprecyzyjna. Co należy rozumieć przez „*zmianę parametrów konstrukcyjnych*” takich urządzeń jak wyłączniki, odłączniki bądź przekładniki? Biorąc pod uwagę, że wymieniane aparaty liczą najczęściej po kilkadziesiąt lat, ich wymiana na urządzenia tego samego typu jest po prostu niemożliwa, gdyż od dawna nie ma ich w produkcji. W międzyczasie nastąpiła spora zmiana technologiczna w budowie urządzeń technicznych i obecne zamienniki są najczęściej mniejsze i lżejsze od swoich poprzedników przy zachowaniu nie mniejszych lub wręcz większych wartości parametrów głównych – prądów znamionowych, wytrzymywanych, napięć probierczych itd. Czy fakt zmiany izolacji porcelanowej na kompozytową – przy zachowaniu nie mniejszej wytrzymałości elektrycznej – jest zmianą parametrów konstrukcyjnych? Lub też zmiana przekładni przekładnika prądowego, konieczna dla zmiany mocy zamówionej? Z punktu widzenia zmiany poziomu zagrożeń, zarówno dla ruchu zakładu górniczego jak i samej stacji - z całą pewnością nie. Nie mniej, przy istniejącym zapisie, kwalifikacja „istotności” zmiany jest mocno uznaniowa. W praktyce lepiej ją uprzednio uzgodnić z właściwym organem, aby nie napotkać różnic

interpretacyjnych w momencie samego powiadomienia tegoż organu, zwłaszcza jeśli organ uzna za zmianę istotną, zmianę której wcześniej inwestor za taką nie uznał.

Wykonanie zmian nieistotnych wprowadzane jest do planu ruchu w trybie uproszczonym, w formie **karty zmian do dokumentacji technicznej**. Zmiany te podpisuje KRZG a zatwierdza przedsiębiorca (PGG art. 109 ust.1 pkt2, ust. 4).

Wykonanie zmian istotnych wprowadzane jest do dokumentacji obiektu w trybie zatwierdzenia planu ruchu, w formie **dodatku do planu ruchu w zakresie przedmiotowego obiektu**. Zmiana jest zatwierdzana przez właściwy organ nadzoru górniczego w drodze decyzji.

3.2.Kwalifikacja według PB [4] i przepisów wykonawczych.

Klasyfikacja robót budowlanych, decydująca o formalnych wymaganiach w czasie ich prowadzenia zawarta jest w Art. 28 – 31 ustawy [4]. Ustalenie formalnego stanu rzeczy wymaga w tym wypadku myślowej kompilacji kilku zapisów w różnych artykułach ustawy, gdyż skonstruowana ona została na zasadzie kolejnych wykluczeń uprzednio zapisanych wymagań. Pewne wyobrażenia o „łatwości” posługiwania się tymi wykazami budów i robót niech da informacja, że lista obiektów i robót zawarta w art. 29 ust. 1 i 2 liczy 63 punkty i podpunkty (bez uchylonych), art. 30 ust. 1 – 10punktów i podpunktów (bez uchylonych), przy czym większość z nich dotyczy więcej niż jednego punktu z art. 29. Na dodatek obie listy na przestrzeni ostatnich dwóch lat zmieniały się kilkakrotnie.

Klasyfikację przedmiotowych robót modernizacyjnych, omówionych w punkcie 2, należy rozpocząć od zakwalifikowania na gruncie PB **budowy** stacji 110 WN i jej elementów, gdyż od wymagań dla budowy zależą także wymagania dla przebudowy i remontu. Należy tu dodać, że brzemienne w treść słowo „modernizacja” jest zakazane na gruncie PB, z tej prostej przyczyny, że nie figuruje w zestawie pojęć zdefiniowanych ustawą.

Jako że ustawa stawia także wymagania wobec obiektów, których sama nie definiuje (np. sieć), warto tu przytoczyć definicje zawarte w [9], które w tym wypadku będą miały zastosowanie:

- *instalacje - urządzenia z układami połączeń między nimi;*
- *sieci - instalacje połączone i współpracujące ze sobą, służące do przesyłania lub dystrybucji paliw lub energii, należące do przedsiębiorstwa energetycznego;*
- *urządzenia - urządzenia techniczne stosowane w procesach energetycznych.*

Kopalniana stacja WN jest więc *instalacją złożoną z urządzeń*. Jako że znakomita większość przedsiębiorstw górniczych posiadających podziemne zakłady górnicze, ze względu na wielkość sieci, rozmaitość zachodzących w nich procesów energetycznych (w tym generacja) oraz zaszczości historyczne w zasilaniu lokalnych odbiorców, posiada koncesje wydane na podstawie [9] stając się tym samym *przedsiębiorstwami energetycznymi*, stacja WN jest także początkowym fragmentem *sieci elektroenergetycznej* przedsiębiorstwa energetycznego. Z kolei rozporządzenie [10] definiuje *przyłączy* jako „ *odcinek lub element sieci służący do połączenia urządzeń, instalacji lub sieci podmiotu, o wymaganej przez niego mocy przyłączeniowej, z pozostałą częścią sieci przedsiębiorstwa energetycznego świadczącego na rzecz podmiotu przyłączanego usługę przesyłania lub dystrybucji energii elektrycznej*”.

Z uwzględnieniem przytoczonych definicji, na gruncie PB można stwierdzić że **budowa** wszystkich **obiektów budowlanych stacji WN**, za wyjątkiem linii zasilających (jako przyłączy, do pierwszych bramek lub głowic kablowych), kanalizacji kablowej i ogrodzeń, **wymaga pozwolenia na budowę**.

Budowa przyłączy i kanalizacji kablowych wymaga **zgłoszenia** właściwemu organowi.

Budowa ogrodzeń – jeśli ich wysokość nie przekracza 2,2m – nie wymaga ani uzyskania pozwolenia ani dokonywania zgłoszenia. W konsekwencji, nie wymagają tego także przebudowa i remont ogrodzenia.

Na marginesie, warto także zauważyć, że wedle aktualnej istniejących zapisów PB [4], pozwolenia ani zgłaszania nie wymaga budowa (rozbudowa, przebudowa etc.) **instalacji elektroenergetycznych wewnątrz budynku** bez względu na ich parametry energetyczne (napięcie, moc).

W celu ustalenia obowiązków dla omawianych tu prac, które będą mieściły się w zakresie pojęć „remont”; i ”przebudowa”, warto zacytować zawarte w ustawie definicje, wg których, jeśli mowa o:

- *remoncie – należy przez to rozumieć wykonywanie w istniejącym obiekcie budowlanym robót budowlanych polegających na odtworzeniu stanu pierwotnego, a niestanowiących bieżącej konserwacji, przy czym dopuszcza się stosowanie wyrobów budowlanych innych niż użyto w stanie pierwotnym;*
- *przebudowie – należy przez to rozumieć wykonywanie robót budowlanych, w wyniku których następuje zmiana parametrów użytkowych lub technicznych istniejącego obiektu budowlanego, z wyjątkiem charakterystycznych parametrów, jak: kubatura, powierzchnia zabudowy, wysokość, długość, szerokość bądź liczba kondygnacji; w przypadku dróg są dopuszczalne zmiany charakterystycznych parametrów w zakresie niewymagającym zmiany granic pasa drogowego*

Z kolei pojęcie wyrobu budowlanego zdefiniowane zostało w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 305/2011 [10].

- *„wyrób budowlany” oznacza każdy wyrób lub zestaw wyprodukowany i wprowadzony do obrotu w celu trwałego wbudowania w obiektach budowlanych lub ich częściach, którego właściwości wpływają na właściwości użytkowe obiektów budowlanych w stosunku do podstawowych wymagań dotyczących obiektów budowlanych.*

Uwzględniając powyższe, roboty polegające na wymianie pojedynczych aparatów głównych WN (przekładników, łączników, ochronników przepięciowych itp.) połączone z remontem fundamentów i konstrukcji wsporczych, a także remonty słupów, masztów, mis olejowych, budynków stacyjnych itp. zakwalifikować można jako **remont** wymagający **zgłoszenia robót budowlanych** ([4] art. 29 ust. 2 pkt 2; art. 30 ust.1 pkt 2a).

Roboty polegające dodatkowo na pewnej zmianie stanu pierwotnego w zakresie konstrukcji, wymiarów i położenia fundamentów i konstrukcji wsporczych urządzeń zakwalifikować można jako **przebudowa** wymagająca **zgłoszenia robót budowlanych** ([4] art. 29 ust. 2 pkt 1a; art. 30ust.1 pkt 2b), lub też – jeśli dotyczy większej grupy urządzeń w ramach jednego zadania – jako **przebudowa sieci elektroenergetycznej w zakresie stacji elektroenergetycznej**, wymagająca **zgłoszenia robót budowlanych** ([4] art. 29 ust. 2 pkt 11; art. 30ust.1 pkt 2b).

Gdyby uznać całą stację za budowlę na podst. art. 3 ust.3 PB, również roboty w zakresie zmiany układu pracy stacji (bez zmiany jej zasadniczych parametrów jak napięcie, obszar, obszar oddziaływania oraz bez budowy lub rozbioru budynków) wymagające dobudowy dotychczas nie istniejących aparatów na terenie stacji, jak również kompleksowe roboty przebudowy istniejącej stacji WN mogłyby być wykonane jako wymieniona przebudowa sieci, dla której wymagane jest zgłoszenie robót. Zależy to jednak od sposobu potraktowania listy wymienionej w tym artykule obiektów – jako zamkniętej lub otwartej, co omówiono wcześniej.

Jeśli stacja – jako całość – nie zostałaby zakwalifikowana jako budowla, to na roboty te konieczne jest uzyskanie **pozwolenia na budowę**. Wykaz dokumentów niezbędnych do uzyskania pozwolenia na budowę określony został w [6]. Znajdują się wśród nich takie, których uzyskanie może okazać się czasochłonne, i które warto wymienić.

- Decyzja o warunkach zabudowy (konieczna w razie braku miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla miejsca prowadzenia inwestycji) – czas

uzyskania od kilku tygodni do kilku miesięcy (w przypadku niekompletnego wniosku i konieczności uzupełnień).

- Projekt budowlany – musi m. in. zawierać mapę do celów projektowych, sporządzaną przez uprawnionego geodetę na kopii mapy zasadniczej; uzyskanie i sporządzenie mapy zajmuje w praktyce od kilku tygodni do dwóch miesięcy.
- Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach (jeśli konieczna) – omówiona dalej; czas uzyskania od kilku tygodni do kilku miesięcy.

Warto tu dodać, że pojęcie „projektu budowlanego” jest znacząco różne od pojęcia projektu, rozumianego jako fragment „dokumentacji technicznej” według PGG. Projekt budowlany jest w inżynierskim rozumieniu dość szczątkowy. Zawiera jedynie podstawowe parametry obiektu (lokalizacja, kubatura, wysokość itp.) i ogólny opis jego instalacji.

Oddanie do eksploatacji budynku stacji, po robotach wymagających pozwolenia na budowę, a także pozostałych urządzeń stacji – jeśli przystąpienie do użytkowania miałoby nastąpić **przed zakończeniem wszystkich prac budowlanych** – wymaga uzyskania **decyzji o pozwoleniu na użytkowanie** ([4] Art. 55 ust. 1, pkt c; ust. 3.).

Właściwym dla kopalnianej stacji WN organem administracji architektoniczno-budowlanej i nadzoru budowlanego jest Dyrektor SUG ([1] Art. 168 ust.2; Art. 169 ust. 2 pkt. 7).

3.3.Kwalifikacja według Ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko i przepisów wykonawczych.

W ostatnim okresie często dyskutowana była kwestia konieczności uzyskiwania Decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach przedsięwzięcia ([7] rozdział 3) do omawianych robót.

Jak stanowi ustawa, uzyskanie przedmiotowej decyzji wymagane jest dla:

- *przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko;*
- *przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko.*

Decyzja powinna być wydana przed m. in. przed uzyskaniem pozwolenia na budowę, wydaniem decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu a także przed dokonaniem zgłoszenia budowy i robót budowlanych. Do wniosku o wydanie decyzji załącza się m. in. kartę informacyjną przedsięwzięcia, zawierającą jego opis obejmujący zakres robót, stosowane materiały i technologie, identyfikację zagrożeń środowiskowych itp.

Organem wydającym decyzję w odniesieniu do stacji elektroenergetycznych WN jest właściwy terytorialnie wójt, burmistrz lub prezydent miasta. Organ ten, przed wydaniem decyzji, obligatoryjnie uzgadnia warunki realizacji przedsięwzięcia z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska (RDOŚ) oraz – w przypadkach dotyczących przedsięwzięć objętych m. in. obowiązkiem uzyskania pozwolenia na budowę – zasięga opinii Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Wykaz przedsięwzięć mogących zawsze lub potencjalnie oddziaływać na środowisko zawiera rozporządzenie [8]. Do przedsięwzięć mogących **zawsze** znacząco oddziaływać na środowisko zalicza ono m. in. stacje elektroenergetyczne o napięciu nie niższym niż 220 kV (§2 ust.1 pkt 6, ust. 2), zaś do przedsięwzięć mogących **potencjalnie** znacząco oddziaływać na środowisko – stacje elektroenergetyczne o napięciu nie mniejszym od 110 kV (§3 ust. 1 pkt 7, ust.2 , 3). Podkreślić należy, że **przedsięwzięciem jest stacja jako całość**, posiadająca określone napięcie, obszar i położenie a nie poszczególne roboty w obrębie stacji.

Należy uważnie zastanowić się nad samym pojęciem **przedsięwzięcia**, którego przedmiotem byłaby decyzja o uwarunkowaniach.

Zostało ono zdefiniowane w art.3 ust. 1 pkt 13 ustawy [7] w brzmieniu:

„Ilekcio w ustawie mowa o: ...przedsięwzięciu – rozumie się przez to zamierzenie budowlane lub inną ingerencję w środowisko polegającą na przekształceniu lub zmianie sposobu wykorzystania terenu, w tym również na wydobywaniu kopaliny; przedsięwzięcia powiązane technologicznie kwalifikuje się jako jedno przedsięwzięcie, także jeżeli są one realizowane przez różne podmioty”.

Poddawane przebudowom i remontom stacje elektroenergetyczne WN, tak zdefiniowanymi **przedsięwzięciami** stały się w momencie swego powstania – czyli 20, 30 lub 50 lat temu, choć wtedy nie istniała cytowana definicja. Analizowane w niniejszych rozważaniach roboty nie zmieniają ani obszaru zajmowanego przez stację, ani jej zasadniczego parametru uwzględnianego w rozporządzeniu [8], czyli napięcia znamionowego. Nie zostaje także zmieniony sposób wykorzystania terenu, a wymiana fundamentu lub jego przesunięcia o kilkanaście metrów w obrębie stacji trudno uznać za rozumiane w ustawie przekształcenie terenu.

Można zatem stwierdzić, że roboty polegające na remoncie i przebudowie istniejących stacji WN **nie są przedsięwzięciami** w rozumieniu ustawy [7], wobec czego nie istnieje podmiot dla wydania decyzji o oddziaływaniu.

Podobne stanowisko wyraził RDOŚ w Katowicach w trakcie postępowania o wydanie decyzji o środowiskowym oddziaływaniu przedsięwzięcia prowadzonego przez prezydenta jednego z miast, dotyczącego robót polegających na wymianie łączników WN i przebudowie kompletu przekładników na jednej z kopalnianych stacji WN. W piśmie RDOŚ adresowanym do inwestora, zawarto m. in. zapis: *„Równocześnie stwierdza się, że działania polegające na remoncie istniejącej instalacji nie stanowią przedsięwzięcia w rozumieniu ww. rozporządzenia.”*

Poruszone zagadnienie wydać się może dość szczegółowe, ma ono jednak niemały wpływ na czas trwania postępowania przygotowawczego przed rozpoczęciem robót gdyż uzyskanie omawianej decyzji może zająć kilka miesięcy.

4. Formalne kamienie milowe w procesie inwestycyjnym.

Jak wynika z przeprowadzonych rozważań, jednym z podstawowych czynników decydujących o przebiegu procesu inwestycyjnego w postaci remontu lub przebudowy kopalnianej stacji WN, jest właściwa klasyfikacja zamierzonych robót. Decyduje ona o rodzajach i zakresie wymaganych czynności i decyzji administracyjno-prawnych, a przez to – w bardzo istotny sposób - o czasie przygotowania inwestycji. Czas od dokonania kwalifikacji do rozpoczęcia robót w przypadku robót wykonywanych „na zgłoszenie” może wynosić nieco ponad miesiąc, a w przypadku robót objętych obowiązkiem uzyskania pozwolenia na budowę – co najmniej kilka miesięcy. Z kolei kwalifikacja zmian jako „istotnych” w myśl PGG owocuje o wiele bardziej pracochłonną i czasochłonną ścieżką wprowadzania zmian do planu ruchu zakładu górniczego, niż w przypadku zmian „nieistotnych”.

Dlatego dla wszystkich stron postępowania wydaje się być istotnym, aby kwalifikacja ta była zgodna z obowiązującymi przepisami, ale też nakładała takie obowiązki formalne, jakie są rzeczywiście niezbędne dla realizacji zadania. Biorąc pod uwagę częsty w przepisach brak jednoznaczności, w dużej mierze zależy to od indywidualnej interpretacji konkretnych uczestników postępowania przygotowawczego.

Dobłą stroną istniejących regulacji jest fakt, że właściwym dla przedmiotowych zagadnień organem administracji i nadzoru zarówno w zakresie PGG jak i PB jest Dyrektor SUG. Stanowi to spore ułatwienie, gdyż pozwala na załatwienie większości spraw formalnych w jednym urzędzie.

W tabeli nr 1 zebrano etapy – kamienie milowe - czynności formalnych związanych z realizacją przedmiotowych inwestycji. Pamiętać należy, że z uwagi na dość częste zmiany

stanu prawnego, kwalifikacja zbliżonych robót na podobnych obiektach musi być każdorazowo wykonywana odrębnie.

Tab. 1. Formalne kamienie milowe w procesie inwestycyjnym.

Tab. 1 Formal landmarks of investment proces

Podstawa działań i kwalifikacji:			
Prawo geologiczne i górnicze		Prawo budowlane	
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
Decyzja biznesowa o realizacji inwestycji i ustalenie jej zakresu			
START			
Wprowadzenie projektowanych zmian do Planu Ruchu Zakładu Górniczego ([3] art. 2 pkt 3)		Kwalifikacja zakresu planowanych robót wg [4] Art. 29 – 31 (wymagane zgłoszenie lub uzyskanie pozwolenia na wykonanie robót)	
Ustalenie rodzaju zamierzonej zmiany (istotna – nieistotna). Celowo jest skonsultowanie z SUG przyjętej kwalifikacji, aby nie napotkać na problem z oddaniem do ruchu przy odmiennych kwalifikacjach inwestora i urzędu.		Tryb pozwolenia Przygotowanie załączników do wniosku o pozwolenie na budowę zgodnie z [6] (do kilku miesięcy ze względu na mapę do celów projektowych)	Tryb zgłoszenia Złożenie zgłoszenia budowy
Wykonanie dokumentacji technicznej		Złożenie wniosku o pozwolenie na budowę	
Zmiany istotne Złożenie wniosku o wydanie pozwolenia na oddanie do ruchu obiektu po wprowadzeniu zmian	Zmiany nieistotne Powiadomienie organu o zamiarze wprowadzenia zmian (które zostaną wprowadzone do dokumentacji kartą zmian do dokumentacji technicznej)	Decyzja o pozwoleniu na budowę (do 65 dni od daty złożenia wniosku)	
Postanowienie organu		Zgłoszenie rozpoczęcia robót do organu nadzoru budowlanego]	
Rozpoczęcie robót. Ruch próbny.	Rozpoczęcie robót.	Rozpoczęcie robót (nie wcześniej niż 14 dni po powiadomieniu wszystkich stron postępowania)	Rozpoczęcie robót (nie wcześniej niż 30 dni od zgłoszenia)
Realizacja i zakończenie robót na obiekcie			
Wprowadzenie zmian w dokumentacji w formie dodatku do dokumentacji podstawowej. Powiadomienie o przebiegu ruchu próbnego	Wprowadzenie zmian w dokumentacji kartą zmian do dokumentacji technicznej	Sporządzenie powykonawczej inwentaryzacji geodezyjnej	
Decyzja organu o pozwoleniu na oddanie do ruchu.	Zezwolenie KRZG na oddanie do ruchu	Zawiadomienie o zakończeniu budowy	
STOP			

Literatura.

1. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 Prawo geologiczne i górnicze (tekst jednolity Dz.U. 2015196);
2. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 28 czerwca 2002 w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy, prowadzenia ruchu oraz specjalistycznego zabezpieczenia przeciwpożarowego w podziemnych zakładach górniczych (<http://www.wug.gov.pl/prawo/ujednolicone>)
3. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 lutego 2012 w sprawie planów ruchu zakładów górniczych (Dz.U.2012372)
4. Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane z późniejszymi zmianami (stan prawny na 07.2015)
5. Rozporządzenie Ministra Transportu, Budownictwa I Gospodarki Morskiej z dnia 25 kwietnia 2012 w sprawie szczegółowego zakresu i formy projektu budowlanego (Dz.U. 2012462)
6. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 24 lipca 2015 w sprawie wzorów: wniosku o pozwolenie na budowę, oświadczenia o posiadanym prawie do dysponowania nieruchomością na cele budowlane, decyzji o pozwoleniu na budowę, oraz zgłoszenia budowy i przebudowy budynku mieszkalnego jednorodzinnego (Dz.U.20151146)
7. Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko z późniejszymi zmianami (stan prawny na 07.2015).
8. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz.U. 20101397; 2013817)
9. Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo Energetyczne (stan prawny na 08.2015)
10. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 305/2011 z dnia 9 marca 2011 ustanawiające zharmonizowane warunki wprowadzania do obrotu wyrobów budowlanych i uchylające dyrektywę Rady 89/106/EWG (Dz.U.(UE) 4.4.2011)